

Koning Burger

Beste Chris,

Dank voor het boek '*Koning Burger*' van Jos van der Lans. Ik heb het in één adem uitgelezen. Het is goed geschreven en makkelijk leesbaar. Het graaft dieper dan Vrij Nederland of de NRC. Het ontwart enige knopen uit ons dagelijks leven en werk. En het is beslist een aanrader voor iedereen die een goed boek wil lezen over onze tijd, over de terugtrekkende overheid, over de burger met een kort lontje en over een teveel aan management. De ondertitel is "Nederland als zelfbedieningszaak". En dat geeft zijn analyse goed weer. Zijn analyse over het statusverlies van de professional en de toename van bureaucratie en management zet aan het denken. Van der Lans gebruikt veel voorbeelden uit de politiek, jeugdzorg en journalistiek. Jammer dat hij het onderwijs niet gebruikt als voorbeeld. Hij neemt waar en kritiseert. Hij laakt de politici die hun hoofd buigen voor de toorn van burgers. Hij beschrijft de burgers die zelf in alles willen kiezen zonder de consequenties te willen overzien. Burgers die willen kiezen zonder rekening te houden met de gemeenschap of andere burgers. De ontevreden burger. De burger die soms weer heel veel eist van de overheid na een vuurwerkramp en die op het volgende moment elk formulier als overbodige inmenging in zijn privacy beschouwt. En een (semi-) overheid, waarin steeds meer management aanwezig is ten koste van de directe contacten met de patiënt, wijkbewoner of burger. Ik probeerde de link te leggen met ons onderwijs.

Het is interessant om de relatie tussen de student en de docent te beschrijven met behulp van de analyse van Jos van der Lans. Is de student koning? En is de docent zijn dienaar? Ik heb al eerder gefulmineerd tegen de opvatting dat de student klant zou zijn. Koningklant, ik vind het een zeer onaantrekkelijk idee. Het ontkent de docent als professional. Maar ergo, het is ook een enorme misvatting over de pedagogische en didactische opdracht die de oudere generatie heeft ten opzichte van de jongere generatie.

Met Jos van der Lans in de hand constateer ik dat de afgelopen 20 jaar het marktdenken in het onderwijs flink heeft huisgehouden. Ik ben daar nogal negatief over omdat ik zie dat dit moderne fenomeen rampzalig uitpakt voor de student, de docent en zeker ook voor de onderwijsinstelling. Een school is geen bedrijf. Je kunt dus ook niet ongestraft bedrijfsmethoden invoeren. Ieder bedrijf heeft een overzichtelijke en bijna eendimensionale doelstelling. Een school heeft de opdracht om jonge mensen te vormen tot wereldburgers. Dat is uitermate veel complexer. In die zin is Philips of Siemens makkelijker met succes te besturen dan de Universiteit van Amsterdam, het Johan de Witt of basisschool De Vlieger. En nu universiteiten en hogescholen in de leiding steeds meer bedrijfsleiders hebben aangesteld, zie ik het nog meer mis gaan. Ik vind dat onze hogeschool een "academie van en voor onderwijsprofessionals" moet zijn. Het is goed om daar over door te praten. Ik stel je een ronde-tafelgesprek over Koning Burger voor. Dan gaan we er even goed voor zitten. Jos van der Lans heb ik al uitgenodigd en hij wil er graag bij zijn.

Hartelijke groet,
Pim Breebaart

Chris is Chris Aalberts, docent aan De Haagse Hogeschool en veelvuldig columnist in het personeelsblad Focus